

קדשא בריך הוא עביד ליה צדיק למתתא, יוסף צדיק לעילא. ובגינוי ביה, רחל תריון בגין אולידת, **ולא שית בגין וברתא.**

יעל דא, אינז שבע שנים קדמאי אתפסין, דלא ידע בהו יעקב בגין דהו דיזבלא,iae לאינז דשmetaה אתגליין, ובשmetaה דאתגלייא פלה ליזבלא דאתפסיא, דכתיב (בראשית כט) ויעבד יעקב ברחל שבע שנים. שבע שנים סתם. ברחל פלה שבע שנים עלאין, ואთאחד בהו בתרי עליין. מכאן אוליפנא, מגו דאתגלייא, אתי בר נש לסתימהה.

ואי תימא, اي הבי דשנין קדמאי מיזבלא איינז, הא ביובלא כתיב (ויקרא כה) שבע שנים, שבע פעמים. שבע שנים שכיחי, שבע פעמים (לא שכיחי) אין איינז. אלא, אינז שבעה יומין דגטר בהלוולא דלאה איינז.

לשון הקודש

לביתו ושפטו ונהלו ונכנסתו והוליד בנים. ועל בן הקדוש ברוך הוא עשה אותו צדיק למטה, יוסף צדיק למיטה, ומושם בך רחל הולידה שני בנים, ומתוך בהן שני עולמות. מכאן למדנו, מתוך הגנלה בא האדם לבסתה.

ועל זה אותן שבע שנים הראשונות מ כסות, שלא ידע בהן יעקב, משום שהחייו של היובל. ואותן של שmetaה התגלו, ובשmetaה הגלואה עבר את

אֲשֶׁלִימָיו הַוְשֶׁבֶןָא, דְּהָא כֶּל יוֹמָא (ס"א פעם אחת ושבע אחת) (שבט) אחת אַקְרֵי, דְּבַתִּיב, (תhalbם קיט) שְׁבֻע בַּיּוֹם הַלְּלָתִיךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צְדָקָה. וְכֹל שְׁבֻעָה אַשְׁתָּלִים בְּשְׁבֻעָה יוֹמָן, ז' בְּכָל יוֹמָא, דְּאַקְרֵי פַעַם אחת.

וּבְרִיחַל לֹא הָזֵה כֵן, הַלָּא נָטַר ז' יוֹמָן, אֶלָּא שְׁבֻעָ שְׁנִין דְּפֶלֶח לְבַתָּר. וְאֵי תִּמְאָ, אֵי הָבֵי, שְׁנִין דְּשְׁמַטָּה הָזֵה לֵיה לְמִפְלָח קֹדֶם, וְלֹבֶתֶר לְאַזְׂדִּוּגָא בְּשְׁמַטָּה. אֶלָּא בַּיּוֹן דְּקַבֵּיל עַלְיהָ לְמִפְלָח, בְּאַילּוּ פָלָח לוֹן. אַתָּא רַבִּי אָבָא וְנַשְׁקִיה. אָמַר בָּרוּךְ רְחַמְנָא דְּזַכְּרֵינָא לְהָאִי קָרָא, עַל הַחֹזֵא אַתָּר בְּתִיב (ישעה מב) ה' חָפֵץ לְמַעַן צְדָקוֹ יְגִידָל תּוֹרָה וַיְאִידָר.

תו אָמַר רַבִּי אַלְעָזָר, הָא דְּאַתָּמָר לְאֵה אַוְלִידָת שִׁית בְּנִין וּבְרַתָּא חֶדָּא, הָבֵי הָזֵא וְדָאי, רַחַל תְּרֵי בְּנִין וְדָאי, בְּנִי שְׁפָחוֹת אַרְבָּעָה, תְּקֻונָא דְּלָהּוֹן הַיָּד

לשון הקודש

איפה הן? אֶלָּא אָוֹתָם שְׁבֻעָה יָמִים שְׁשִׁמְרָר בְּחַתְּנָה שֶׁל לְאֵה הַשְׁלִימָיו אֶת הַחַשְׁבּוֹן, שְׁהָרֵי בֶּל יוֹם וַיָּמֵן שְׁבֻעָה אֶחָת וְשְׁבֻעָה אֶחָת (תhalbם קיט) שְׁבֻעָה בַּיּוֹם הַלְּלָתִיךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צְדָקָה. וְכֹל שְׁבֻעָה מִשְׁתְּלִים בְּשְׁבֻעָה יָמִים, ז' בְּכָל יוֹם, שְׁנַקְרָא פַעַם אחת. וּבְרִיחַל לֹא הָזֵה כֵן, שְׁלָא שְׁמָר שְׁבֻעָה יָמִים, אֶלָּא שְׁבֻעָה שְׁנִים שְׁעַבְדָר אַחֲרָבָךְ.

קִיְמִי. אֵלָא אַיִן אֶרְבָּע קִשְׁרִים דָאָקְרֵין אֲחֹרִים, דְּבָתִיב (מלכים א' ז') וְכֹל אֲחֹרִים בֵּיתָה.

דָהָא בְּדַרְוֹעָא יְמִינָא תִּלְתָּה קִשְׁרֵין. אֲבָל קִשְׁרָא חַד בְּאַמְצָעִיתָא דָאִיהוּ רַב וְאִיהוּ אַחֲרָ, דְאַשְׁתָּאָר לְבָר. וּבָנָן חַד בְּדַרְוֹעָא שְׁמָאָלָא, וּבָנָן חַד בִּירְכָּא יְמִינָא, וּבָנָן חַד בִּירְכָּא שְׁמָאָלָא. וּבָד אַתְּתָּקָן פָּלָא, אַשְׁתָּפָחוּ בְּלָהָו בֵּיתָה, לְקִיְמָא קָרָא דְּבָתִיב וְכֹל אֲחֹרִים בֵּיתָה.

כָּל שָׂאָר קִשְׁרֵין, בְּלָהָו אַתְּחַזְּיוֹן בְּמַיְשָׁר וְאַלְיָן נְפָקִין, לְבָר מַדְרוֹעִין וְלְבָר מִירְכִּין, לְאַתְּחַזְּוָאָה בְּבָנִי הַשְּׁפָחוֹת, דְאָפָע עַל גַּב דָאִינָן בְּמַנִּינָא, לְאַחֲרֵי בְּבָנִי רְחֵל וְלָאָה. וּבְגִינִּי כֹּה נְפָקִין לְבָר.

דְּבָר אַחֲר אַלְיָן אַיִן אֶרְבָּע, דְּכָל שָׂאָר קִשְׁרֵין נְטָלִי בְּגִינִּיהָן, וְאַלְיָן נְטָלִי לוֹן. אָמָר רַבִּי

לשון הקודש

וְאַי. רְחֵל שְׁנִי בְּנִים וְדָאי, בְּנִי הַשְּׁפָחוֹת אֶרְבָּעה. תָּקוּנָם אַיְד עֻומְדִים? אַלְאָ אוֹתָם אֶרְבָּעה קִשְׁרִים שְׁגָךְרָאִים אַחֲרִים, שְׁכָתוֹב וְכֹל אֲחֹרִים בֵּיתָה. שְׁתִּרְיִי בִּזְרוֹעָא יְמִין שְׁלִשָּׁה קִשְׁרִים, אֲבָל קִשְׁר אַחֲר בְּאַמְצָע שְׁהָוָא גָדוֹל וְהָוָא אַחֲרָ, שְׁנֶשֶׁר בְּחַווֹץ. וּבָנָן אַחֲר בִּזְרוֹעָ שְׁמָאל, וּבָנָן אַחֲר בִּירְך יְמִין, וּבָנָן אַחֲר בִּירְך שְׁמָאל. וּבְשָׁהָבֵל נְתָקָן, גַּמְצָאוּ

אָבָא, הִכְיָה הוּא וְדֹאי, (נ"א אמר רבי אבא דא לאו דא) **וַעֲלֵל דָא**
כַּלָּא מַתְתָּכוֹן פְּחַדָּא.

וַיַּרְא ה' בַּי שְׁנוֹאָה לְאָה וָנוֹ. (בראשית כט) **רַبִּי אֶלְעָזֶר**
פָּתָח, מַזְשִׁיבִי עֲקָרָת הַבַּיִת (תהילים קי) **אִם הַבְּנִים**
שְׁמַחָה הַלְלוִיה. מַזְשִׁיבִי עֲקָרָת הַבַּיִת, דָא רְחֵל דָא
עֲקָרָא דְבִּיתָא. **אִם הַבְּנִים שְׁמַחָה,** דָא לְאָה.

דָבָר אחר, מַזְשִׁיבִי עֲקָרָת הַבַּיִת דָא שְׁמַטָּה, דָא
עֲקָרָא, דָהָאי עַלְמָא, עַלְיָה אַתְדָבָר. **אִם**
הַבְּנִים שְׁמַחָה, דָא יוּבָלָא. **דָכְלַת** חִידָה וּכְלַת חִדָה
דָכְלָהוּ עַלְמִין בֵּיה תְּלִין. וְהָאי קָרָא, בְּלָא דָכְלָא
הָוא. בְּגִינַן דָהָאי בְּלִיל כָּלָא, בְּרוֹא קְדִישָׁא, וְעַל דָא
סִינְמָא דְקָרָא, הַלְלוִיה.

וַיַּרְא ה' בַּי שְׁנוֹאָה לְאָה, וּבַי אֶמְאֵי הִיא שְׁנוֹאָה,

---

לשון הקודש

דָבָר אחר מַזְשִׁיבִי עֲקָרָת הַבַּיִת - זו נוֹטְלִים אֹתָם. אמר רבי אבא, בְּךָ זֶה וְדֹאי, ואמר רבי אבא, זה לא זה וְעַל בֵן הַפְלָל שְׁמַטָּה, שְׁהָיָא עֲקָרָה הַעוֹלָם הַזֶּה, עַלְיוֹן הָיא מְנֻגָּג. **אִם הַבְּנִים שְׁמַחָה** - זה הַיּוֹבֵל, שָׁבֵל שְׁמַחָה וּכְלַת חִדָה שֶׁל בְּלַת הַעוֹלָמוֹת תְּלִוִים בּוּ, וְהַפְסוֹק הַזֶּה הוּא הַבְּלֵל שֶׁל הַפְלָל, מִשּׁוּם שְׂזָה כּוֹלֵל הַפְלָל בְּסָוד קְדוּשָׁה, וְעַל זה סִימָן הַפְסוֹק הַלְלוִיה.

וַיַּרְא ה' בַּי שְׁנוֹאָה לְאָה. וּבַי לְפָה הִיא

נוֹטְלִים אֹתָם. אמר רבי אבא, בְּךָ זֶה וְדֹאי, ואמר רבי אבא, זה לא זה וְעַל בֵן הַפְלָל גַּתְקָוּן יְחִידָה. **וַיַּרְא** ה' בַּי שְׁנוֹאָה לְאָה וָנוֹ. רַבִּי אֶלְעָזֶר פָתָח, (תהילים קי) מַזְשִׁיבִי עֲקָרָת הַבַּיִת **אִם הַבְּנִים שְׁמַחָה הַלְלוִיה.** מַזְשִׁיבִי עֲקָרָת הַבַּיִת - זו רְחֵל, שְׁהָיָא עֲקָרָת הַבַּיִת. **אִם הַבְּנִים שְׁמַחָה** - זו לְאָה.

וְהִא בְּנֵי שְׁנוֹאָה לֹא בְּנֵי מַעֲלִיא גִּנְהוּ. וְחוֹזֵן דָּבָל אִינּוֹן בְּנֵי מַעֲלִיא מַלְאָה נֶפֶקְוּ, וְאֵת אַמְרָתָכִי שְׁנוֹאָה לְאֵה. אֶלָּא, וְדֹאי יוּבָלָא אִיהּוּ תְּדִיר עַלְמָא דָאַתְּבָסִיא, וּכְלָמְילּוּי לֹא (בְּנֵי) (דף קנד ט"ב) בָּאַתְּגָלִיא גִּנְהוּ, וּבְגַיְן בְּהָזֶה יַעֲקֹב אַתְּבָסִיא מִפְּיה בְּלָעָזְבָדָיו.

תָּא חַזִּי, עַלְמָא תְּתָא בָּאַתְּגָלִיא אִיהּוּ, וְהַוָּא שִׁירֹותָא דָבָלָא, לְסֻלְקָא בְּדָרְגָוִי. בַּמָּה דְּחַכְמָה עַלְאָה הַזָּא שִׁירֹותָא דָבָלָא, הַכִּי נְמִי עַלְמָא תְּתָא, חַכְמָה אִיהּוּ, וְהַיָּא שִׁירֹותָא דָבָלָא. וּבְגַיְן בְּהָזֶה, קְרִינְגָן אַתָּה, בְּגַיְן דָאִיהּוּ שְׁמַטָּה, וָאַתְּגָלִיא.

וְעַלְמָא עַלְאָה דָאִיהּוּ יוּבָלָא, קְרִינְגָן הוּא, דָבָל מְלּוּי בָּאַתְּבָסִיא אִינּוֹן. וּרְזָא דְמַלָּה דְלָאָה, דְבָתִיב, (בראשית ל) וַיַּשְׁבַּב עַמָּה בְּלִילָה הוּא. וְעַל דָא בְּתִיב, (במדבר יח) וַעֲבָד חָלְוִי הוּא. בְּגַיְן

לשון הקידוש

שְׁנוֹאָה, וְהַרְיִ בְּנֵי הַשְׁנָנוֹאָה אַיִם בְּנִים מַעֲלִים, וְרָאינוּ שֶׁבֶל אַוְתָם בְּנִים מַעֲלִים יֵצְאוּ מַלְאָה, וְאֵת אָוֹם רְשָׁעָה שְׁלָאָה שְׁנוֹאָה? אֶלָּא וְדֹאי הַיּוֹבֵל הוּא תְּמִיד עַוְלָם הַגְּסָתָר, וּכְלָ דְבָרָיו אַיִם (בְּנֵי) בְּנִגְלָה, וּמְשׁוּם בְּהָזֶה גְּסָתָרוּ מַעֲעֲקָב בְּלָמָעָשָׂיו.

בָא רְאָה, הַעוֹלָם הַתְּחִתָּן הוּא בְּנִגְלָה, וְהַוָּא רְאָשִׁית הַפְּלָגָה לְעַלְמָת בְּדָרְגָוֹתָיו, וְעַבְדָה

לֹא מִשְׁכָּא מַגִּיה בְּרֶכֶן לְכָלָא. הֵוָא, עַלְמָא עַלְאָה דָאַתְפֵּסְיָא תְדִיר, וַיַּעֲקֹב בְּמֵה דָאַתְפֵּסְיָא לֹא אַתְדַּבֵּק בְּרַעֲוֹתִיה, אֶלָּא בְּמֵה דָאַתְגֵּלְיָא, וַיַּזַּא דָא דְבִתִּיב, (בראשית ב) וַיַּדְבֵּק בָּאַשְׁתוֹ.

וַיַּרְא ה' כִּי שְׁנוֹאָה לְאָה. (בראשית כט) מִהְבָּא, דָסָאַנִי בָּר נָשׁ עַרְיוֹן דָאַמִּיה, (וְאַחֲוֹתִיה) וַיַּתְיִיחַד בָּר נָשׁ עַמִּיה בְּכָל אַתְר וְלֹא יִתְחַשֵּׁשׁ. וְהָא אַתְעַרוֹן, בֵּן מִתְיִיחַד עַמּוֹ. וְכָלָא אַתְפֵי מַיְעָקָב, דָעַלְמָא עַלְאָה לֹא אַתְגֵּלְיָא בָּלְלָה.

תֵא חַווִי, בְּגִינִיה דַיְעָקָב אַתְקִים עַלְמָא, וְאֵי תִימָא הָא בְּגִינִיה דָאַבְרָהָם, בְּמֵה דָאַת אָמֵר, (בראשית ב) בְּהַבְּרָאָם, אֶל תִּקְרֵי בְּהַבְּרָאָם אֶלָּא בְּאַבְרָהָם. אֶלָּא בְּגִינִיה דַיְעָקָב אַתְקִים אַבְרָהָם, דְבִתִּיב, (ישעיה כט) פָה אָמֵר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פְּדָה אֶת אַבְרָהָם.

לשון הקודש

הַלְוִי הוּא, כִּרְיֵי לְמַשְׁךְ מִפְנוּ בְּרֻכוֹת הַתְּכִפָּה מַיְעָקָב, שְׁהַעוֹלָם הַעַלְיוֹן לֹא בָלְלָה. הֵוָא - הַעוֹלָם הַעַלְיוֹן שְׁגַסְתָּר תְּמִיד. וַיַּעֲקֹב בְּמֵה שְׁגַסְתָּר לֹא גַּרְבֵּק בְּרַצְוֹנוֹ, אֶלָּא בְּמֵה שְׁגַנְגַּלה, וְזה סּוֹד הַקְּטוּב וְרַבֵּק בָּאַשְׁתוֹ. וַיַּרְא ה' כִּי שְׁנוֹאָה לְאָה. מִפְאָן שְׁשׁוֹנָא אָרָם עֲרוֹתָם אָמוֹן (וְאַחֲוֹתָו), וַיַּתְיִיחַד אָרָם עַמּוֹ בְּכָל מָקוֹם וְלֹא יִחְשֵׁשׁ, וְהָרִי הַעִירָוִו, בֵן מִתְיִיחַד עַמּוֹ. וְהַכְּפֵל

וּמִקְדָּמָת דָּנָא חֹוה קְדֻשָּׁא בֶּרֶיךְ הוּא בָּנֵי עַלְמִין
וּחֲרֵיב לֹזֶן, כִּיּוֹן דָּאָתָא יַעֲקֹב מִגְיה אַשְׁתָּבָלְלוֹ עַלְמִין,
וְלֹא אַתְּחַרְבּוּ בְּקָדְמִיתָא, הָדָא הוּא דְּבָתִיב, (ישועה מג)
פֶּה אָמַר ה' בֶּרֶאָךְ יַעֲקֹב וַיַּצְרֵךְ יִשְׂרָאֵל וְגוֹ.

תא חֹוי מָה בְּתִיב, (שמות ד) בָּנֵי בְּכֹורִי יִשְׂרָאֵל, ובתיב
(שם) שְׁלָח אֶת בָּנֵי וַיַּעֲבֹדָנִי, יִשְׂרָאֵל אֲקָרֵי בָּנֵי
לְקוּדָשָׁא בֶּרֶיךְ הוּא, בָּנֵי דָאָתְדָבָק בְּיִהְ, כִּמָּה דָאָתָ
אָמַר, (משל ל) מָה שֶׁמַּוְ וּמָה שֵׁם בָּנוֹ בַּי תְּדַע.

לְאָה, בְּדַ אַזְלִידָת לְרָאוּבָן מָה בְּתִיב, (בראשית כט)
וְתִקְרֵא אֶת שֶׁמַּוְ רָאוּבָן. רָאוּבָן סְתָם, בָּגַיְן
דָאָתְבָלְיל בְּתִלְתָּסְטְּרִין מִתְהָבָרָן בְּחַדָּא, שְׁמַעַן וְלוֹיִ.
מָאִ טְעַמָּא לְיוֹי, כִּמָּה דָאָתָ אָמַר, (מלכים א ז) לִיוֹת,
חַבּוֹרָא דְּכָל סְטְרִין.

אמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִהְבָּא, דְּבָתִיב, (בראשית מט) יִתְּר

לשון הקודש

וּמָה שֵׁם בָּנוֹ בַּי תְּדַע.
בְּשַׁלְאָה הַוְּלִיקָה אֶת רָאוּבָן, מָה
כְּתוּב? וְתִקְרֵא אֶת שֶׁמַּוְ רָאוּבָן. רָאוּבָן
סְתָם, מִשּׁוּם שְׁגָכְלָל **בְּשַׁלְשָׁה** אַדְרִים
מִחְבָּרִים יְחִיד – שְׁמַעַן וְלוֹי. מָה הַטּוּם
לְיוֹי? בָּמוֹ שְׁנָאָמָר (מלכים א ז) לִיוֹת, הַחֲבָרָ
שְׁלָל בְּלַהֲצָדִים.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִבָּא נִשְׁבְּתָוּב יִתְּר

בְּרוּךְ הוּא בָּוָנָה עַוְלָמוֹת וּמְחַרְיכָם. כִּיּוֹן
שְׁבָא יַעֲקֹב, הַשְׁתָּבָלְלוֹ מִפְנֵי הַעוֹלָמוֹת
וְלֹא נִחְרֵב בְּבָרָא שָׁוֹנָה. זֶהוּ שְׁבָתוֹב בָּה
אָמַר ה' בֶּרֶאָךְ יַעֲקֹב וַיַּצְרֵךְ יִשְׂרָאֵל וְגוֹ.
בָּא רָאָה מָה בְּתוּב, (שמות ד) בָּנֵי בְּכָרִי
יִשְׂרָאֵל, וּכְתוּב שְׁלָח אֶת בָּנֵי וַיַּעֲבֹדָנִי.
יִשְׂרָאֵל נִקְרֵא בָּן לְקָדוֹשָׁ-בָּרוּךְ-הָוּא
מִשּׁוּם שְׁגָדָבָק בָּוֹ, בָּמוֹ שְׁנָאָמָר מָה שֶׁמוֹ